

تبیین نقش فرماندهی معظم کل قوا (مد ظله العالی)

در معماری نظامی-دفاعی آجا

مؤلف:

پرویز سلیمی پناه

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۱

سرشناسه	: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تبیین نقش فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در معماری نظامی - دفاعی آجا/مؤلف [صحیح]: Khamenei, Sayyed Ali, Leader of IRI, ۱۹۳۹ -
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشکده فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۵ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۵-۴-۷۷-۴
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: خامنه‌ای، سیدعلی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- دیدگاه درباره ارتش
موضوع	: Views on armies ۱۹۳۹. Khamenei, Sayyed Ali Leader of IRI - -
موضوع	: خامنه‌ای، سید علی، رهبر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۱۸ - -- پیام‌ها و سخنرانی‌ها
موضوع	: Messages and speech Khamenei, Sayyed Ali, Leader of IRI - - ۱۹۳۹ ,
موضوع	: ایران، ارتش
موضوع	: Iran. Artesh
شناسه افزوده	: سلیمی پناه، پرویز، ۱۳۴۵ -، گردآورنده
شناسه افزوده	: Salimipناه, Parviz
شناسه افزوده	: ایران، ارتش، دانشکده فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس
شناسه افزوده	: Iran. Army. Command & Staff university. Dafoos Publisher
رده بندی کنگره	: DSR1۶۹۲
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۹۲۰۶۰۲

عنوان: تبیین نقش فرماندهی معظم کل قوا (مدظله‌العالی) در معماری نظامی - دفاعی آجا

مؤلف: پرویز سلیمی پناه

ویراستار: پرویز سلیمی پناه

طراح روی جلد: میلاد فرهادی

صفحه آرای: سبحان فرشادفر

ناشر: انتشارات دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۲۳۵

تاریخ نشر: ۱۴۰۱

نوبت چاپ: اول

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۷۰۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

www.casu.ac.ir

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۷۰۴۸۶ ؛ ۰۲۱-۶۶۴۱۴۱۹۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفین می‌باشد.

کلیه حقوق این کتاب برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست

۱۴.....	مقدمه
۱۸.....	فصل اول: تاریخچه
۱۹.....	۱-۱- تاریخچه معماری نظام دفاعی ارتش ج ا.....
۱۹.....	۱-۱-۱- تأثیرپذیری ارتش ایران از حکومت‌ها تا عصر قاجار.....
۲۴.....	۱-۱-۲- سلسله قاجاریه و ارتش ایران.....
۲۶.....	۱-۱-۳- حکومت پهلوی و ارتش ایران.....
۲۷.....	۱-۱-۴- ارتش جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم فرماندهی کل قوا.....
	فصل دوم: اندیشه‌های نظامی مقام معظم فرماندهی کل قوا و معنویت و اخلاق اسلامی در معماری نظام
۲۲.....	دفاعی آجا.....
۲۳.....	۲-۱- جایگاه اخلاق در اسلام.....
۲۵.....	۲-۱-۱- اخلاق اسلامی و اندیشه‌های مقام معظم فرماندهی کل قوا.....
۵۰.....	فصل سوم: معماری نظام دفاعی ارتش جمهوری اسلامی ایران.....
۵۱.....	۳-۱- معماری نظام دفاعی و ارتش جمهوری اسلامی ایران.....
۵۱.....	۳-۱-۱- معماری نظام دفاعی.....
۵۳.....	۳-۱-۲- نظام دفاعی ارتش جمهوری اسلامی.....
۵۳.....	۳-۱-۳- اندیشه‌های مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا مرتبط با نظام دفاعی آجا.....
۵۸.....	فصل چهارم: اندیشه‌های مقام معظم فرماندهی کل قوا و علم و فناوری نظامی.....
۵۹.....	۴-۱- علم و فناوری نظامی.....
۵۹.....	۴-۱-۱- فناوری اطلاعات.....
۶۴.....	۴-۱-۲- فناوری تجهیزات.....
۷۳.....	۴-۱-۳- فناوری علوم نظامی.....
۹۳.....	۴-۱-۴- فناوری تسلیحات.....
۱۰۶.....	۵-۱- راهبرد نظامی.....
۱۰۶.....	فصل پنجم: اندیشه‌های مقام معظم فرماندهی کل قوا و علم و راهبرد نظامی.....
۱۰۹.....	۵-۱-۱- ابزارها و روش‌ها.....
۱۱۳.....	۵-۱-۲- مقاصد و اهداف.....
۱۲۰.....	۵-۱-۳- راه‌ها.....

فصل ششم: اندیشه‌های مقام معظم فرماندهی کل قوا و نیروی انسانی نظامی ۱۳۶

۶-۱- نیروی انسانی ۱۳۷

۶-۱-۱- گزینش و جذب ۱۴۰

۶-۱-۲- آموزش ۱۴۵

۶-۱-۳- حفظ نیروی انسانی ۱۶۰

۶-۱-۴- رهایی از خدمت ۱۷۰

فصل هفتم: اندیشه‌های مقام معظم فرماندهی کل قوا و علم و راهبرد نظامی ۱۸۴

۷-۱- ابعاد سازمان ۱۸۵

۷-۱-۱- ابعاد ساختاری ۱۸۵

۷-۱-۲- رسمی بودن ۱۸۵

۷-۱-۳- تخصصی بودن ۱۹۱

۷-۱-۴- اختیارات ۱۹۷

۷-۱-۵- داشتن استاندارد ۲۰۱

۷-۱-۶- حرف‌های بودن ۲۰۴

۷-۱-۷- تمرکز ۲۱۰

۷-۱-۸- پیچیدگی ۲۱۳

۷-۱-۹- ابعاد محتوایی ۲۱۴

۷-۱-۱۰- فناوری ۲۱۴

۷-۱-۱۱- اهداف ۲۱۷

۷-۱-۱۲- فرهنگ ۲۱۹

۷-۱-۱۳- محیط ۲۲۳

۷-۲- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات مورد استفاده در تحقیق ابعاد سازمان ۲۳۵

یک سازمان عبارتست از مجموعه‌هایی که دارای محدوده کاری متنوع و توزیع شده باشند و تحقق مأموریت از پیش تعریف شده‌ای را دنبال نمایند. در این صورت سازمان شامل منابع متعددی نظیر **نیروی انسانی، تشکیلات مرتبط و فناوری** است که می‌بایست این امور را هماهنگ کرده و اطلاعات مشترک جهت تحقق مأموریت‌های مشترک را منتشر نماید. سازمان یک واحد هماهنگ اجتماعی است که از دو یا چند نفر تشکیل می‌شود تا برای تأمین یک یا مجموعه‌ای از هدف‌ها، به گونه‌ای مستمر یا مداوم کار کنند.^۱

هر جا که نیاز به طراحی سیستمی باشد که ابعاد یا پیچیدگی آن از یک واحد معین فراتر رفته، یا نیازمندی‌های خاصی را تحمیل نماید، نگرشی ویژه و همه جانبه را لازم خواهد داشت که در اصطلاح به آن معماری گفته می‌شود. معماری ترکیبی است از علم، هنر و تجربه که در رشته‌هایی نظیر ساختمان دارای قدمتی چند هزار ساله است. معماری یعنی ارائه توصیفی فنی از یک سیستم که نشان دهنده ساختار اجزاء آن، ارتباط بین آنها و اصول و قواعد حاکم بر طراحی و تکامل آنها در گذر زمان باشد.

معماری سازمانی چارچوبی برای تبیین، هماهنگ‌سازی و همسوسازی کلیه فعالیت‌ها و عناصر سازمان در جهت نیل به اهداف راهبردی سازمان است. معمار سازمانی همانند دیگر معماران با بخش‌های مختلف سامانه درگیر می‌شود.^۲

در طول تاریخ تأثیرگذاری حاکمان و فرماندهان در نوع عملکرد و رشد بخشی از حکومت یعنی نیروهای مسلح که از ارکان اصلی و مهم نیز می‌باشد در ابعاد گوناگون به روشنی دیده می‌شود. حضرت علی (ع) در نامه‌اش به مالک‌اشتر می‌فرماید: "سرباز یعنی ستونی که کاخ استقلال و عظمت مملکت بر دوش او استوار و پابرجا است. افسر باید پرهیزگارترین سپاهیان و نجیب‌ترین افراد باشد." ملاحظه می‌شود که ایشان چگونه اهمیت و اخلاق را برای نظامیان تبیین می‌کند. و به لحاظ نوع رفتار و گفتار آن حضرت، یارانی مانند مالک‌اشتر و کمیل در دورانی پراز فتنه چون کوه از اسلام دفاع کردند. یا زمانی که ایشان و لشکریانشان قصد عبور از شهر و دیاری داشتند شخصاً به حاکم آن شهر نامه می‌نوشتند و به ایشان اطلاع می‌دادند و سربازانشان را نیز از تمام جهات توجیه می‌کردند

^۱- استیف پی، وایلیز - رفتار سازمانی - ترجمه علی یارسانیان، محمد اعرابی - تهران دفتر پژوهش‌های فرهنگی - ۱۳۷۸

^۲- زنگین - جان - معماری اطلاعات - ۱۹۸۷ - ترجمه محقق

تا مبادا کوچکترین آسیبی به جان و مال و ناموس مردم آن شهر وارد شود.^{۲۱} البته عکس این وضعیت برای بسیاری از فرماندهان و حاکمان ستمگر و ظالم وجود داشته است. زمانی که نظامیان اسکندر مقدونی به ایران حمله کردند و خسارت‌های زیادی را به جان و مال مردم وارد کردند و یا در زمان جنگ تحمیلی به لحاظ اخلاق بد صدام و حکومت بعث چه ستم‌ها و مصائبی توسط نظامیان بعثی به ملت ایران وارد شد. این در حالی بود که رهبر فقید انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) هرگز حاضر نشد که به مردم غیر نظامی عراق حمله شود. نمونه‌های مثبت و منفی عملکرد نیروهای مسلح که متأثر از عملکرد و تفکرات حاکمان وقت می‌باشد در تاریخ بسیار زیاد است. ملاحظه می‌شود چگونه نیات، کردار و گفتار مسئولین حکومتی مخصوصاً فرماندهان در شکل‌گیری و عملکرد نیروهای نظامی اثرگذار است.

سازمان ارتش و به معنای کلی نیروهای مسلح کشور ایران نیز از زمان شکل‌گیری خود دارای قراز و نشیب‌ها و خصوصیات بوده که از خواست‌ها و تصمیمات حکومت وقت و فرماندهان نشأت گرفته است. پیش از انقلاب ارتش ماه به صورت کامل در اختیار قدرت‌های بیگانه قرار داشت و تمام پشتیبانی آنها از ارتش نیز در راستای اهداف استعماری و منافع ملی خودشان صورت می‌گرفت و نمی‌خواستند ایرانی‌ها بتوانند شوند و برای همین محدودیت ایجاد می‌کردند. اما دوران انقلاب اسلامی و پیروزی آن نقطه عطفی برای دگرگونی و شکل‌گیری جدید نیروهای مسلح می‌باشد. بروز جنگ تحمیلی، شکل‌گیری سپاه پاسداران و بسیج انقلاب اسلامی و قرار گرفتن آنها در کنار ارتش در زمان جنگ و دوران سازندگی بعد از جنگ هر کدام دارای ویژگی خاصی است.

زمانی که این دوران را مرور می‌کنیم مشاهده می‌شود که چه در دوران انقلاب اسلامی و چه بعد از آن مقام معظم فرماندهی کل قوا در مقاطع مختلف مانند تبعید در زمان رژیم ستم‌شاهی، همراهی و هدایت مبارزات انقلابی، عضویت در شورای عالی امنیت ملی و نماینده ویژه امام در امور ارتش، ریاست جمهوری و رهبری و فرماندهی کل قوا به گونه‌های متفاوت در متن نیروهای مسلح قرار داشته و با توصیه‌ها، دستورها و اوامر خود موجبات شکل‌گیری، تحول و ارتقاء توان رزمی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران در ابعاد مختلف مخصوصاً در درون فرماندهی خود فراهم کرده است.